

XIV.

De danske Helligaandsklostre.

Fremstilling og Aktstykker, ved *J. Lindbæk* og *G. Stemann*.

Under ovenstaaende Titel er nys udkommet et Værk, der baade ved Indhold og Fremstilling kan gjøre Krav paa alle danske Kirkehistorikeres Opmærksomhed. — Det vil sandsynlig endnu være i vore Læseres Erindring, at der i sin Tid stod en hidsig Strid angaaende Betydningen af en Bygning fra den senere Middelalder, der fandtes — og endnu findes, men i restaureret Stand og tillagt Navnet Helligaandshuset — i Randers. Ogsaa Kirkehist. Saml. aabnedes for Diskussionen angaaende Spørgsmaalet om denne Bygnings oprindelige Bestemmelse, idet daværende Borgmester i Randers (nu Stiftamtmand i Ribe) *G. Stemann*, med mange Argumenter, ad historisk-topografisk Vej søgte at vise, at det omstridte Hus ikke oprindeligt havde været bestemt til kirkelig Brug og ikke havde staaet i nogen Forbindelse med Helligaandsklosteret, medens særlig nu afdøde Læge *N. H. Bay* med største Iver søgte at hævde den modsatte Anskuelse¹⁾.

Saa haabløs denne Strid end syntes at være, saa har den dog bragt et godt Resultat, idet den har bevirket, at Stiftamtmand *Stemann* med stor Interesse har fordybet sig i Helligaandsklostrenes Historie og er traadt i en frugtbar Forbindelse med Cand. mag. *J. Lindbæk*, der under et længere Ophold i Rom fik Lejlighed til at granske i Moderklosteret *S. Spiritos* Arkiv, hvor der fandtes en ret betydelig Samling af Brevskaber vedkommende de danske Klostre. Udbyttet af begge de dygtige og grundige Forskeres forenede Anstrængelser foreligger nu i det ovennævnte anseelige Værk, der giver en saa paalidelig Oplysning om Helligaandsklostrene her til Lands, som det vel overhovedet er muligt at tilvejebringe, og derved vækker Ønsket om, at de to

¹⁾ Se Khist. Saml. 4. R. V. og VI.

nævnte Mænd i Forening eller hver for sig vilde gaa videre i Undersøgelsen af vore middelalderlige Klosters Historie. Thi saa langt vi end ere fra at ønske Klosterlivet fornyet, saa villig erkjende vi, at disse Stiftelser i sin Tid have været af ikke ringe kirkelig og kulturel Betydning, hvorfor deres Historie fortjener at kjendes.

Ikke længe før sin Død (1867) overgav Biskop J. B. Daugaard sit fortjenstlige Arbejde »Om de danske Klosters i Middelalderen« (1830) til Selskabet for Danmarks Kirkehistorie og særlig til da- og nuværende Redaktør af dets Tidsskrift med Ønske om, at Selskabet vilde sørge for en ny og korrigeret Udgave af Skriftet¹⁾. I den Anledning udtalte jeg, at man maatte vente med en saadan Udgave, »indtil en Mand tilbød sig, der var Arbejdet voxen«. Der er nu hengaaet 40 Aar, siden den gamle Biskop overdrog Selskabet sit Ungdomsarbejde. Endnu har ingen meldt sig. Men skulde dog ikke Tiden snart være inde, da vore historiske Kilder fra Middelalderen ere blevne saa vidt tilgængelige, at det ikke kan være uoverkommeligt for en flittig og kyndig Mand at tage Opgaven op?

H. F. R.

¹⁾ Ny kirkehist. Saml. IV, 460 ff.
